



26.02.2014

Kj/32

## § 74

### Sj / Valtuutettu Otso Kivekkään aloite polkupyöräilykieltojen kumoamisesta ja liikenneturvallisuuden parantamisesta

HEL 2013-009005 T 00 00 03

#### Päätös

Puheenjohtajan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683  
maria.nyfors(a)hel.fi

#### Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto päättäneen katsoa valtuutettu Otso Kivekkään aloitteen loppuun käsitellyksi.

#### Esittelijä

Valtuutettu Otso Kivekäs ja 16 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että opetusvirasto yhdessä rakennusviraston kanssa etsii koulumatkapyöräilykiellon sijaan keinoja koulujen lähialueiden pyöräilyn ja kävelyn turvallisuuden parantamiseksi, ja että opetusvirasto laatii kouluille yhtenäiset ohjeet ja suositukset koulumatkapyöräilylle ja kehottaa kouluja sisällyttämään ensimmäisen kouluvuoden opetussuunnitelmaan käytännönläheistä liikennekasvatusta.

Kaupunginhallitus toteaa kaupunkisuunnittelulautakunnan ja opetuslautakunnan lausuntoihin viitaten, että kaupungin tavoitteena on lisätä polkupyörän käyttöä arkisilla matkoilla. Liikkumistottumukset muokkautuvat jo nuorella iällä ja siksi on tärkeää, että nuorimmillekin koululaisille annetaan mahdollisuus pyöräillä kouluun silloin, kun olosuhteet antavat siihen mahdollisuuden.

Perusopetuksen kouluille tehdyn kyselyn mukaan suurimmassa osassa kouluista (70 %) ei oteta kantaa koulumatkan kulkemisesta polkupyörällä. Muutama koulu on kieltänyt järjestyssäännöissä oppilaita kulkemasta koulumatkoja polkupyörällä ja joissakin on rajoitettu osaa oppilaita pyöräilemästä koulumatkoja. Vajaa puolet kouluista ilmoitti, että koulun tiedotteessa tai vanhempainilloissa on suositeltu ensimmäisen ja toisen luokan oppilaita välttämään koulumatkan



kulkemista polkupyörällä. Mikäli koulu on suositellut välttämään koulumatkapyöräilyä tai kieltänyt sen järjestys säännöissään, on syynä ollut pääasiallisesti liikenneturvallisuuteen liittyvät asiat, säilytystilan puute ja mahdolliset ilkivalta- ja varkaustapaukset.

Liikennesuunnittelun keskeinen tavoite on ikään ja sosiaaliseen asemaan katsomatta mahdollistaa hyvät liikkumisolosuhteet turvallisessa liikenneympäristössä. Suunnittelulla ja liikennepoliittisilla valinnoilla pyritään vaikuttamaan siihen, että kadut voivat palvella eri käyttäjäryhmiä mahdollisimman turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Haavoittuvaisimmat kadunkäyttäjryhmät - jalankulkijat ja pyöräilijät sekä lapset ja ikäihmiset - ovat suunnittelun keskiössä, kun katujen liikennejärjestelyjä suunnitellaan turvallisuuden näkökulmasta. Koulumatkapyöräilyn tarpeet on otettava huomioon kehitettäessä kaupungin pyörätieverkoston. Tavoitteena on liikenneympäristö, jossa ei tarvitse asettaa liikkumisrajoituksia.

Liikennesuunnittelun lisäksi tulee huomioida oppilaiden polkupyörien turvallinen ja asianmukainen säilyttäminen koulupäivän aikana. Helsingin kouluissa on pääsääntöisesti riittävän kokoiset pihat, mutta joissakin tapauksissa koulun pihalla ei ole tarpeeksi tilaa polkupyörätelineille. Opetuslautakunta on lausunnossaan esittänyt, että opetusviraston ja kiinteistöviraston tulisi yhteistyössä laatia suunnitelma koulujen pihalla tai niiden välittömässä läheisyydessä olevien pyörätelineiden määrän ja käyttömukavuuden parantamiseksi.

Koulu on vastuussa oppilaan turvallisuudesta koulupäivän aikana ja kunta on vakuuttanut perusopetuksen oppilaat koulumatkan ajaksi. Perusopetuksen opetussuunnitelmassa on kirjattu periaatteet koulumatkan turvallisuudesta ja liikennekasvatuksesta. Opetussuunnitelmassa todetaan, että koulu edistää käytettävissään olevin keinoin koulumatkan turvallisuutta, ja oppilaita kannustetaan omatoimisuuteen ja ohjataan ymmärtämään liikkumisen merkitys terveydelle. Lisäksi yhteistyössä kotien kanssa koulu ohjaa oppilaita vastuulliseen ja kohteliaaseen käyttäytymiseen koulumatkoilla. Koulut ovat kuluvan lukuvuoden aikana käsitelleet liikenneturvallisuusasioita monipuolisesti oppitunneilla, vanhempainilloissa, teemapäivinä, retkillä Liikennepuistoon sekä koteihin lähetetyissä tiedotteissa.

Pitkällä tähtäimellä on keskityttävä luomaan puitteet turvallisille koulumatkoille. On kiinnitettävä huomiota vallitseviin ongelmiin ja varmistettava, että eri toimenpiteet tukevat toisiaan. Ongelmia ei ratkaista kieltämällä oppilaita pyöräilemästä, sillä tällöin osa pyöräiltävistä matkoista korvautuu automatkoilla. Oppilaiden lisääntyvä kyyditseminen autolla kouluun muodostaa itsessään kasvavan turvallisuusongelman koulujen lähiympäristöissä. Kieltojen sijaan tulisi



26.02.2014

Kj/32

kannustaa oppilaita polkupyörän käyttöön aina, kun tämä on vallitsevien olosuhteiden valossa mahdollista. On peräänkuulutettava vaihtoehtoisia keinoja koulumatkojen riskien hallintaan ja haettava ratkaisua liikennekasvatukseen panostamalla, avoimella turvallisuuskeskustelulla sekä mahdollisilla suosituksilla.

Koulujen järjestyssäännöissä voidaan antaa koulu yhteisön turvallisuuden ja viihtyvyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelyistä. Järjestyssäännöt eivät voi kuitenkaan sisältää määräyksiä, jotka ovat ristiriidassa lainsäädännön kanssa. Järjestyssäännöissä ei voida kieltää oppilaiden tuleamista pyörällä kouluun.

Koulumatkapyöräilyä ja liikenneturvallisuutta on järkevää kehittää koulukohtaisesti yhteistyössä huoltajien ja eri virastojen kanssa. Opetussuunnitelman Turvallisuus ja liikenne -aihekokonaisuudessa luokka-asteilla 1 - 4 korostuvat turvallisen liikennekäyttämisen sisällöt. Tällä ohjeistuksella koulun on mahdollista yhteistyössä johtokunnan ja huoltajien kanssa huolehtia koulumatkan riittävästä turvallisuudesta ja asettaa myös kysymys koulumatkapyöräilystä yhteisesti pohdittavaksi asiaksi.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683  
maria.nyfors(a)hel.fi

**Liitteet**

1 Valtuutettu Otso Kivekkään aloite

**Tiedoksi: Muutoksenhakukielto, valmistelu**

Kaupunginkanslia

**Päätöshistoria**

Kaupunginhallitus 10.02.2014 § 167

HEL 2013-009005 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättäisi seuraavaa:



Kaupunginvaltuusto päättäneen katsoa valtuutettu Otso Kivekkään aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kaupunginjohtaja  
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683  
maria.nyfors(a)hel.fi

Opetuslautakunta 10.12.2013 § 216

HEL 2013-009005 T 00 00 03

Päätös

Opetuslautakunta päätti antaa seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle:

Koulu on vastuussa oppilaan turvallisuudesta koulupäivän aikana ja kunta on vakuuttanut perusopetuksen oppilaat koulumatkan ajaksi. Helsingin perusopetuksen opetussuunnitelmassa on kirjattu periaatteet koulumatkan turvallisuudesta ja liikennekasvatuksesta.

Opetussuunnitelmassa (2005) todetaan mm., että koulu edistää käytettävissään olevin keinoin koulumatkan turvallisuutta ja oppilaita kannustetaan omatoimisuuteen ja ohjataan ymmärtämään liikunnan merkitys terveydelle. Lisäksi yhteistyössä kotien kanssa koulu ohjaa oppilaita vastuulliseen ja kohteliaaseen käyttäytymiseen koulumatkoilla.

Opetussuunnitelman aihekokonaisuudessa Turvallisuus ja liikenne luokka-asteiden 1-4 opetussuunnitelmassa korostuvat turvallisen liikennekäyttäytymisen sisällöt. Tällä ohjeistuksella koulun on mahdollista yhteistyössä johtokunnan ja huoltajien kanssa huolehtia koulumatkan riittävästä turvallisuudesta ja asettaa myös kysymys koulumatkapyöräilyä yhteisesti pohdittavaksi asiaksi.

Perusopetuksen kouluille tehdyn kyselyn mukaan suurimmassa osassa kouluista (70 %) ei oteta kantaa koulumatkan kulkemisesta polkupyörällä. Muutama koulu oli kieltänyt järjestyssäännöissä oppilaita kulkemasta koulumatkoja polkupyörällä ja joissakin oli rajoitettu osaa oppilaita pyöräilemästä koulumatkoja. Vajaa puolet kouluista ilmoitti, että koulun tiedotteessa tai vanhempainilloissa on suositeltu osaa oppilaita (1-2 lk.) välttämään koulumatkan kulkemista polkupyörällä. Mikäli koulu on suositellut välttämään koulumatkapyöräilyä tai kieltänyt sen järjestyssäännöissään, on syynä ollut pääasiassa liikenneturvallisuuteen liittyvät asiat, säilytystilan puute ja mahdolliset ilkivalta- ja varkaustapaukset.



Helsingin kouluissa on pääsääntöisesti riittävän kokoiset koulun pihat, mutta joissakin tapauksissa koulun pihalla ei ole riittävästi tilaa polkupyörätelineille. Lisäksi kouluissa tehtävät peruseräremontit saattavat muuttaa tilannetta niin, että polkupyörätelineet eivät mahdu pihalle, jossa on parakkeja ja rakennustyömaa.

Opetuslautakunnan mielestä opetusviraston ja kiinteistöviraston tulisi yhteistyössä laatia suunnitelma koulujen pihalla tai niiden välittömässä läheisyydessä olevien pyörätelineiden määrän ja käyttömukavuuden parantamiseksi. Lisäksi opetuslautakunta esittää, että kaupunkisuunnitteluvirasto ottaisi koulumatkapyöräilyn tarpeet huomioon kehittäessään kaupungin pyörätieverkostoa.

Järjestyssäännöissä voidaan mm. antaa kouluyhteisön turvallisuuden ja viihtyvyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelystä. Järjestyssäännöt eivät voi kuitenkaan sisältää määräyksiä, jotka ovat ristiriidassa lainsäädännön kanssa. Järjestyssäännöissä ei voida kieltää oppilaiden tulemistä pyörällä kouluun. Opetusvirasto antaa tarvittavat ohjeet kouluille.

Helsingin nuorten vaikuttamisjärjestelmä Ruudin tarkoituksena on kannustaa kaupungin eri virastoja kuulemaan lapsia ja nuoria omaan toimintaansa liittyvissä asioissa. Koulun oppilaat voivat tehdä opetussuunnitelman mukaisesti vaaranpaikkakartoitusta koulun lähistöllä olevista paikoista ja ottaa yhteyttä rakennusvirastoon, mikäli haluavat parannusta koulumatkan liikenneturvallisuuteen.

Koulut ovat kuluvan lukuvuoden aikana käsitelleet liikenneturvallisuusasioita monipuolisesti oppitunneilla, vanhempainilloissa, teemapäivinä, retkillä Liikennepuistoon sekä koteihin lähetetyissä tiedotteissa. Koulumatkapyöräilyä ja liikenneturvallisuutta on järkevää kehittää koulukohtaisesti yhteistyössä huoltajien ja eri virastojen kanssa.

#### Käsittely

10.12.2013 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Keskustelu.

Jäsen Nordman ehdotti, että esityslistan 5. merkityn kappaleen ("Helsingin kouluissa on...") ja 6. merkityn kappaleen ("Järjestyssäännöissä voidaan mm. ...") väliin lisätään seuraava uusi kappale:

"Opetuslautakunnan mielestä opetusviraston ja kiinteistöviraston tulisi yhteistyössä laatia suunnitelma koulujen pihalla tai niiden välittömässä



26.02.2014

Kj/32

läheisyydessä olevien pyörätelineiden määrän ja käyttömukavuuden parantamiseksi. Lisäksi opetuslautakunta esittää, että kaupunkisuunnitteluvirasto ottaisi koulumatkapyöräilyn tarpeet huomioon kehittäessään kaupungin pyörätieverkoston."

Kannattajat jäsenet Ahva, Ekman

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Jäsen Nordmanin ehdotus

Jaa-äänet: 2

jäsenet Palm, Rydman

Ei-äänet: 5

jäsenet Ahva, Ekman, Korolainen, Nordman, puheenjohtaja Krohn

Tyhjä: 4

jäsenet Jalovaara, Leoni, Raittinen, Razmyar

Hyväksyttiin jäsen Nordmanin ehdotus äänin 5-2.

Hyväksyttiin esittelijän muutettu ehdotus.

19.11.2013 Palautettiin

Esittelijä

opetustoimen johtaja  
Rauno Jarnila

Lisätiedot

Kirsi Verkka, opetuskonsultti, puhelin: 310 84026  
kirsi.verkka(a)hel.fi

Niclas Rönnholm, opetuspäällikkö, puhelin: 310 86219  
niclas.ronnholm(a)hel.fi

Kaupunkisuunnittelulautakunta 19.11.2013 § 380

HEL 2013-009005 T 00 00 03

Päätös

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Lausunto

Kaupungin tavoite on lisätä polkupyörän käyttöä arjisilla matkoilla. Liikkumistottumukset muokkautuvat jo nuorella iällä ja siksi on tärkeää,



että nuorimmillekin koululaisille annetaan mahdollisuus pyöräillä kouluun silloin, kun olosuhteet antavat siihen mahdollisuuden. Olosuhteisiin vaikuttavat ensisijaisesti koulun ja kodin sijainti, mutta myös esimerkiksi mahdollisuus tulla saatetuksi vanhemman toimesta.

Moni koulu on asettanut rajoituksia ala-luokkia käyvien oppilaiden koulumatkapyöräilylle. On sinänsä ymmärrettävää, että nuorimpia koululaisia pyritään suojelemaan koulumatkan vaaroilta asettamalla heidät pyöräilykieltoon. Toisaalta pyöräilyn kieltäminen on äärimmäisenä liikenneturvallisuuden parantamiskeinona ristiriitainen suhteessa tavoitteisiin, jotka koskevat kestävien liikkumistottumusten edistämistä sekä yleistä liikenneturvallisuustyötä.

Liikennesuunnittelun keskeinen tavoite on ikään ja sosiaaliseen asemaan katsomatta mahdollistaa hyvät liikkumisolosuhteet turvallisessa liikenneympäristössä. Suunnittelulla ja liikennepoliittisilla valinnoilla pyritään vaikuttamaan siihen, että kadut voivat palvella eri käyttäjäryhmiä mahdollisimman turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Haavoittuvaisimmat kadunkäyttäjryhmät - jalankulkijat ja pyöräilijät sekä lapset ja ikäihmiset - ovat suunnittelun keskiössä, kun katujen liikennejärjestelyjä suunnitellaan turvallisuuden näkökulmasta. Tavoitteena on liikenneympäristö, jossa ei tarvitse asettaa liikkumisrajoituksia.

Pitkällä tähtäimellä on keskityttävä luomaan puitteet turvallisille koulumatkoille. On kiinnitettävä huomiota vallitseviin ongelmiin ja varmistettava, että eri toimenpiteet tukevat toisiaan. Ongelmia ei ratkaista kieltämällä oppilaita pyöräilemästä, sillä tällöin osa pyöräiltävistä matkoista korvautuu automatkoilla. Oppilaiden lisääntyvä kyyditseminen autolla kouluun muodostaa itsessään kasvavan turvallisuusongelman koulujen lähiympäristöissä. Kieltojen sijaan tulisi ennemmin kannustaa oppilaita polkupyörän käyttöön aina, kun tämä on vallitsevien olosuhteiden valossa mahdollista. On peräänkuulutettava vaihtoehtoisia keinoja koulumatkojen riskien hallintaan ja haettava ratkaisua liikennekasvatukseen panostamalla, avoimella turvallisuuskeskustelulla sekä mahdollisilla suosituksilla.

Lisäksi tulee kiinnittää huomiota oppilaiden polkupyörien turvalliseen ja asianmukaiseen säilyttämiseen koulupäivän aikana.

## Käsittely

19.11.2013 Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Vastaehdotus:

Jape Lovén: Lisätään lausuntoon:



26.02.2014

Kj/32

Lisäksi tulee kiinnittää huomiota oppilaiden polkupyörien turvalliseen ja asianmukaiseen säilyttämiseen koulupäivän aikana.

Esittelijä muutti esitystään vastaehdotuksen mukaiseksi.  
Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti yksimielisesti ilman äänestystä hyväksyä esittelijän muutetun päätösehdotuksen.

Esittelijä

liikennesuunnittelupäällikkö  
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Marek Salermo, liikenneinsinööri, puhelin: 310 37123  
marek.salermo(a)hel.fi